

Той, що кличе до вічного

Власне таким вічним будителем людини до правди, совісті, працелюбства, мудрості, боротьби за щастя, гідність, волю-свободу, національну гідність є в нашій, українській, свідомості Григорій Сковорода. З його образом і постаттю пов'язані всі національні соціально-культурні, духовно-визвольні дії українських провідників, інтелігенції, борців за визволення Батьківщини з-під колоніальної залежності в XIX – XX сторіччях. У сьогоденні, XXI сторіччі, наша нація особливо глибинно відчула проапостольсько-місіонерську роль письменника-філософа-педагога Григорія Сковорода в українському минулому та теперішньому бутті, коли він щоденно допомагає нам рвати колоніальні окупи, котрі міцно тримають людей у пострадянській українській дійсності, гальмуючи найосновніші ознаки Людини: духовну й національну шляхетність, жертвний патріотизм, силу волі в життєвих випробуваннях, почуття соціальної та моральної справедливості, працелюбство за покликанням як засадою щастя.

Аксіомою став висновок про те, що Григорій Сковорода жив, як навчав, а навчав, як жив. Його морально-етнічний авторитет глибоко вплинув на формування світогляду, патріотично-громадської, національно-визвольної діяльності найвизначніших українців XVIII – XXI сторіч, від В.Капніста, І.Котляревського, Г.Квітки-Основ'яненка, М.Гоголя через Т.Шевченка, П.Куліша, І.Нечужа-Левицького, Б.Грінченка, І.Франка, Лесю Українку до М.Міхновського, С.Петлюри, С.Бандери, О.Теліги, О.Ольжича, В.Стуса, Л.Костенко, Валерія Шевчука, В.Чорновола.

Узагальнюючий висновок П.Куліша:

*З тобою, Грицьку, Воскресенне
Твого народу почалось
І від непевного спасеннє...*

(«Грицько Сковорода»)

заставляє все глибше й глибше пізнавати творчий доробок просвітника й богослова, мандрівного будителя, досліджувати його зв'язки й суперечності зі сучасниками різностановими, вплив на наступні покоління, особливості та неповторність цього впливу, котрий, поруч із Шевченковим, повернув українців із стану маси в світ етно- та європоцентризму й визвольної боротьби з колонізаторами.

Те, що впродовж XX ст. зацікавленість особою та творчим доробком письменника-любомудра, вченого й громадського діяча Г.Сковорода зростала і якісно вигранювалося його пізнання, сприйняття, свідчить, що він для українців завжди потрібний як духовно-раціональний оберіг, авторитет і подразник до дій розумних, доленосних, глобальних.

Враховуючи історично етапну роль у житті нації та людства 300-ої річниці Григорія Сковорода, котра виповниться восени 2022 року, адміністрація та викладацький колектив Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковорода розробила власний план підготовки до ювілею, котрий відбиває творчий підхід до постаті та вчення й практики письменника-філософа-педагога, розуміння величі й потреби глибокого засвоєння його доробку для нашого подальшого цивілізаторського розвитку.

Розуміння того, що чим глибше ми пізнаємо й засвоїмо творчість Сковорода, тим вище будемо підніматися над власними вадами, якісніше долати перешкоди; що він нам усім потрібен як хліб насущний, бо досягнув у своїй діяльності хліба духовного, – наявне в передових верствах українства. Це розуміння спонукає до творчого підходу в подальшому розвитку нашого сковородинознавства. Центром сковородинознавства, кафедрою української і зарубіжної літератури та методики навчання імені М.Максимовича Переяслав-Хмельницького університету разом з ученими-філологами з Миколаєва, Києва, вчителями-практиками зі шкіл сіл, з якими пов'язана творча доля письменника, – Ковряя Золотоніського р-ну Черкаської обл., Чорнух Полтавської обл., Бабаїв і Сковородинівки Харківської обл. підготовлений і надрукований посібник «Наш першорозум: вивчення творчості Г.Сковорода

в школах, ліцеях, гімназіях, коледжах». У цьому ж, 2011, році проводяться XV Сковородинівські читання в Переяславі на базі педагогічного університету. Матеріали цих читань видаються в щойно створеному періодичному збірникові наукових праць «Переяславські Сковородинівські студії», котрий стане регулярним тематичним виданням ВАКівського рівня. Він вбирає в себе досвід і традиції видань з попередніх наукових конференцій, надрукованих у збірниках «Сковорода Григорій. Дослідження. Розвідки. Матеріали» (К., 1992), «Сковорода Григорій: образ мислителя» (К., 1997), «Сковорода Григорій: ідейна спадщина і сучасність» (К., 2003), «Григорій Сковорода – джерело духовної величі та сучасність» (Тернопіль, 2007. – Вип. 1), «Григорій Сковорода – духовний орієнтир для сучасності» (К., 2007. – Кн.1, 2), «Григорій Сковорода – джерело духовної величі та сучасність» (К., 2009. – Вип. II).

У цьому збірникові наукових праць, котрі є новим якісним внеском у Сковородинознавство й надалі служитимуть подальшому дослідженню життя та творчої спадщини любомудра, подані публікації наукових, науково-популярних розвідок, художніх творів, які сприяють сцієнтичному та естетичному пізнанню вчення, постаті письменника-філософа різними поколіннями українців. Вони спонукають нас звернутися до сквородинознавців з усіх теренів України та з-поза неї з проханням: якщо у вашому краї є оприлюднені чи неоприлюднені якісні науково-пошукові розвідки, вірші, п'єси, малопрозові твори про Г.Сковороду, які заслуговують на широку читацьку увагу, надсилайте їх і ми будемо друкувати їх у наступних випусках «Переяславських Сковородинівських студій».

Редакція збірника вдячна всім авторам за співпрацю й сподіваємося на подальше її продовження на засадах нашого принципу «*Ad fontes!*» («До джерел!»).

Микола Корпанюк.